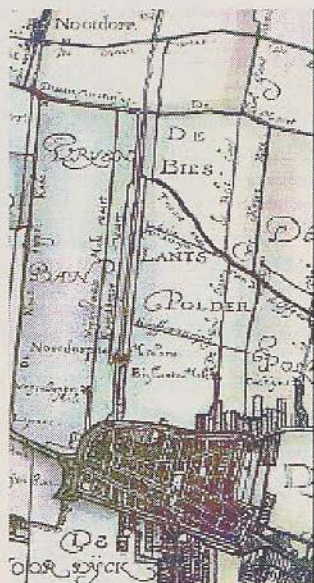

Pijpvondsten in de polder Vrijenban

Aad Kleijweg

Op een zondagmorgen in februari van het jaar 2003 ging ik een fietstochtje maken in de omgeving van mijn woonplaats Delft. Toen ik vanuit Delft in noordelijke richting de Tweemolentjeskade affietste zag ik voorbij het hertenkamp dat ze de polder Vrijenban bouwrijp aan het maken waren voor nieuwbouw. Nieuwsgierig of er nog bewoningsresten te vinden waren ben ik daar een kijkje gaan nemen. Mijn eerste vondst was een pijpenkopje met de tekst "Schoonhoven" rondom de ketel. Helaas lag dit kopje in stukken omdat iemand er overheen gereden was of op gestaan had. Aangemoedigd door deze vondst ben ik dat jaar nog aantal malen gaan kijken of er nog meer te vinden zouden zijn. Bij elkaar heb ik dat jaar in de polder Vrijenban ongeveer 70 pijpenkopjes gevonden. De meesten waren glad en te dateren van de 17e tot begin 20e eeuw met de voor hun tijd bekende modellen. Van de modellen uit de 17e eeuw was er 1 bij met het hielmerk rijksappel met de initialen TB van de Delftse pijpenmaker Thomas Bael. De meeste pijpenkoppen komen uit Gouda of centra uit de omliggende plaatsen zoals Gorinchem en Schoonhoven. Rijk versierde pijpenkoppen heb ik op een fragment na niet gevonden. Wel heb ik er zes met zijmerkjes gevonden waar ik mij in dit artikel toe wil beperken.

Spectaculair kan je de vindplaats niet noemen, maar mij heeft het de stimulans gegeven enthousiast pijpenkoppenverzamelaar te worden en daar tevens een website over op te zetten. <http://www.kleipijp.nl>

Op de kaart zien we dat de polder Vrijenban loopt van Delft richting Nootdorp tot de Dwarswetering. Vanaf Delft is het eerste stuk tot de Middelweg bij de letters BAN "op de kaart niet zichtbaar" sportpark en het recreatiepark het Hertenkamp. Het stuk dat bouwrijp werd gemaakt loopt van de Middelweg tot de Dwarskade. De Dwarskade ligt een stuk hoger dan de Vrijenban polder en loopt parallel met de eveneens hoger gelegen Dwarswetering. Door de graafwerkzaamheden kon je zien aan de grote hoeveelheden scherven dat de Dwarskade was opgehoogd met stadsvuil. Het was dan ook daar waar ik de meeste pijpvondsten heb gedaan bij de duiker van de Dwarskade die we zien op afbeelding 2.

Afbeelding 2. Duiker bij de Dwarskade

BESCHRIJVING VAN DE PIJPENKOPJES.

Pijpenkopje nummer 1 heeft een overgangsvorm van trechter naar ovoïde. Op de linkerkant zien we als reliëfmerk een letter R met parelkroon. Daarboven zien we de initialen RDH van Roelof de Hoog, een pijpenmaker die in Gorinchem werkzaam is geweest van 1734 tot 1755. Pijpenkopje nummer 2 is een trechtersvormig kopje met het reliëfmerk viool. Pijpenkopje nummer 3 is een ovoïde model met als reliëfmerk een roos waarvan de stippen een soort bloemetjes zijn. Boven de roos zien we de initialen GHJ van de pijpenmaker. Pijpenkopje nummer 4 is een ovoïde model met als reliëfmerk de gekroonde vis. Initialen ontbreken, dus het achterhalen van de pijpenmaker is onmogelijk.

Pijpenkopje nummer 5 is een trechtersvormig pijpje met nog een aardig stukje steel. Als reliëfmerk zien we de initialen PIB met een parelkroontje erboven. Mogelijk is deze

gemaakt door de pijpenmaker Pieter Bakker uit Gouda. Pijpenkopje nummer 6 is een ovoïde model die gemaakt is in Schoonhoven. Het kopje draagt het reliëfmerk het wapen van Utrecht met erboven de initialen PDL van de pijpenmaker Pieter de Leeuw die werkzaam is geweest van 1767 tot 1780.

LITERATUUR

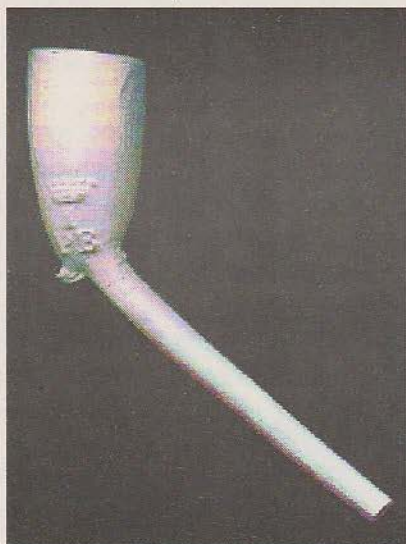
- [1] Friederich, F.H.W., 1975. Pijpelogie, vorm, versiering en datering van de Hollandse kleipijp. Voorburg.
- [2] Meulen, J. van der. 1988. De Kleipijp als Bodemvondst. Hoofdstuk Schoonhoven.
- [3] Krommenhoek, W. en Vrij A. , z.j. (1986). Kleipijpen drie eeuwen Nederlandse kleipijpen in foto's. Amstelveen.

1a.	Catalogusnummer 1	Catalogusnummer 2	Catalogusnummer 3	Catalogusnummer 4
1b.	Dwarskade Nootdorp	Dwarskade Nootdorp	Dwarskade Nootdorp	Dwarskade Nootdorp
2a.	Trechter	Trechter	Ovoïde	Ovoïde
2b.	R gekroond met initialen RDH / -	Viool gekroond/-	Roos met initialen GHL	Vis gekroond boven 3 golfjes
2c.	-/-	-/-	-/-	-/-
2d.	-	-	-	-
2e.	Ongeglasd	Ongeglasd	Ongeglasd	Ongeglasd
2f.	Gebotterd	Gebotterd	Gebotterd	Gebotterd
2g.	Geen radering rondom ketelopening	Geen radering rondom ketelopening	Geen radering rondom ketelopening	Geen radering rondom ketelopening
2h.				
3a.				
3b.	Ongeglasd			
3c.				
4.	1734-1755	1720-1740		
5.	Gorinchem			
6.	Roelof de Hoog			
7.		[3, p. 141 nr 674]	[1, p.120, nr. 16]	[3, p.103]

De pijpendag wordt dit jaar op 23 september 2006 te Aalsmeer gehouden. Nadere informatie op de flyer die bij deze aflevering is geleverd.

Leden die bereid zijn een lezing te houden worden gezocht contact op te nemen met Andy de Bruijn. Voor adres zie binnenzijde kaft.

1a.	Catalogusnummer 5	Catalogusnummer 6
1b.	Dwarskade Nootdorp	Dwarskade Nootdorp
2a.	Trechter	Trechter
2b.	PIB gekroond	Wapen van Utrecht gekroond met initialen PDL
2c.	-/-	-/-
2d.	-	-
2e.	Ongeglasd	Ongeglasd
2f.	Gebotterd	Gebotterd
2g.	Geen radering rondom ketelopening	Geen radering rondom ketelopening
3a.		
3b.	Ongeglasd	
3c.		
4.	1709-1739	1767-1780
5.	Gouda	Schoonhoven
6.	Pieter Bakker	Pieter de Leeuw [2, p.157, nr. 43] [3, p.151, nr. 714]
7.		